

15. Kim H., Lee J.H. The value of digital storytelling as an L2 narrative. Asia Pac. Educ. Res. 2018;27:1–9. doi: 10.1007/s40299-017-0360-3.
16. Burmark L. Visual presentations that prompt, flash & transform. Media Methods. 2004;40:4–5.

UDC 372.881.111.1

АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ МИ ШАБУЫЛЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Ұмбет Жанат Жомартқызы

zhanatumbet@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Филология факультеті, Шетел тілдерінің теориясы мен тәжірибесі кафедрасының 4 курс студенті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – А.А. Байбатырова

Бүгінгі таңда мұғалімдердің көпшілігі интерактивті оқыту әдістері мен инновациялық технологияларға назар аударады. Бұл әдістер студенттердің мұғаліммен ғана емес, сонымен бірге бір-бірімен де кең қарым-қатынасына бағытталған, олар достық атмосфераны құруға, ойын білдіруден қорқудан арылуға және шет тілдерін үйренуге деген ынтаны қалыптастыруға көмектеседі.

Интерактивті оқыту әдістерінің бірі - бұл соңғы уақытта ағылшын тілі сабағында белсенді позицияны ұстанған миға шабуыл технологиясы. Бұл әдісті 1930 жылдың аяғында АҚШ-та ірі жарнама фирмасының тең иесі А.Ф.Осборн белгілі бір технологияны құруға мүмкіндік беріп, белгілі бір дәйектілікпен тұжырымдады. Миға шабуыл әр түрлі салаларда қолданылады және жақында оқу үдерісіне тығыз еніп келеді, атап айтқанда, ағылшын тілі сабағында сөйлеу дағдыларын дамыту, сыни тұрғыдан ойлау дағдыларын қалыптастыру, қиындықтар мен өз пікірлерін білдіруден қорқу сезімдерін жою, талқылауға ынталандыру және өзіндік көзқарасын білдіреді.

Е.Г.Асимов пен А.Н. Шукиннің пікірінше, миға шабуыл технологиясы «Бұл проблемаларды талқылау мен шешудің әдеттегі әдістерінде жаңа идеялардың пайда болуына сананың басқару механизмдері кедергі жасайды деген болжамға негізделген шығармашылық белсенділік пен өнімділікті ынталандыру әдісі, содан кейін бұл идеяларды шешім қабылдаудың үйреншікті, стереотиптік формаларының қысымымен қабылдайды» [1] (менің аудармам). Осы факторлардың әсерін жою үшін сабақ өткізіледі, оған қатысушылардың әрқайсысы ұсынылған тақырып бойынша кез-келген ойларын айтады, ал басқаларды осындай еркін мәлімдемелер мен идеялар бірлестіктеріне шақыруға тырысады.

Бұл технология түпкілікті нәтижеге әкелетін әрекеттерді дәйекті түрде орындаудың белгілі бір құрылымына ие. Халка Балакованың «Миға шабуыл: есептер шығарудың шығармашылық әдісі» мақаласын зерттегеннен кейін біз «Миға шабуылдың» келесі кезеңдерін ажыратуға болады [2].

Бірінші кезең дайындық болып табылады және миға шабуыл процесін ұйымдастыруды қамтиды. Қорытынды мақсат пен талқылауға тандалған тақырып анықталып, оқушылар бөлінетін топтардың нұсқалары қарастырылып, олардың жас ерекшеліктері ескеріледі. Іс-шараның уақыты мен орны пысықталуда.

Екінші кезең - идеяларды қалыптастыру. Кез-келген пікірдің, егер ол абсурдтық немесе жағдайға сәйкес келмейтін болып көрінсе де, қабылданатындығын ескеру маңызды. Модератордың рөлі - шығармашылық жұмыс ортасын сақтай білу және оқушылардың сын-ескертпелерінен аулақ болу. Сонымен қатар, қатысушыларды белсенді жұмыс істеуге

ынталандыру маңызды, әр топ талқылауға қатысуы керек. Бұл кезеңнің уақыты 15 минуттан аспауы керек, уақыттың ұлғаюымен студенттер барлық рационалды идеяларды ұсына отырып, уақыт алуға тырысып, болжамдар жасай бастайтын жағдай туындауы мүмкін. Сондай-ақ, барлық идеялар тақтаға жазылып, қатысушыларға ұсынылған мәлімдемелерді көруге мүмкіндік беріп, осылайша қайталаудан аулақ болу керек екенін ескеру қажет.

Қорытынды кезеңде ой қозғау сессиясының нәтижелерін шығарып, идеяларды талдау және бағалау жүргізіледі. Идеяларды жүйелеу мен жіктеу жүзеге асырылады, идеяларды біріктіруге болатын белгілер қарастырылады, осы белгілерге сәйкес олар топтарға жіктеледі. Содан кейін, әзірленген идеялардың жалпы санынан ең ұтымды және түпнұсқалары таңдалып, тәжірибеде қолдануға болатын идеялардың жалпы тізімі жасалады.

А.М.Панфилова «Миға шабуыл» технологиясы жаңа идеяларды немесе тұжырымдамаларды тұжырымдау, жеке позицияларды білдіру және қатысушылардың шығармашылық белсенділігін ынталандыру үшін қолданылатындығын дұрыс атап өтті. Ол пікірталастың еркін формасымен, кез-келген көзқарасты қабылдауымен, абсурдтық ойларға сынның болмауымен және мәселені шешудің оңтайлы жолдарын іздеумен сипатталады [3]. Сонымен, «Миға шабуыл» қатысушылардың әрқайсысының жеке жұмыстарына қарағанда, бірлескен пікірталас барысында сауатты және креативті идеялардың алға тартылатындығын көрсетеді деген қорытынды жасауға болады. Бұл жұмыс формасы студенттерге шығармашылықпен ашылуға, өз ойларын білдіруден қорқуды жеңуге мүмкіндік береді, өйткені барлық идеялар үнсіз қабылданады. Осы әдіспен құрылған атмосфера әр оқушының осы процеске қатысатындығын болжайды. Қалай болғанда да, дәстүрлі емес сабақ ұйымдастыру формасы студенттерге білім беру үдерісінің ажырамас бөлігі болып табылатын шет тілін үйренуге ынталандыруға мүмкіндік береді.

Миға шабуыл - ғылыми және практикалық мәселелерді шешуге арналған тың идеяларды шығарудың кеңінен қолданылатын әдісі. Оның басты мақсаты - проблеманы шешудің дәстүрлі емес жолдарын табу үшін бірлескен ақыл-ой әрекетін ұйымдастыру.

Бір қарағанда, бұл әдісті қолдану технологиясы күрделі болып көрінуі мүмкін, бірақ бұл әдісті қолдану нақты оң нәтиже береді: оқушылардың шығармашылық және ассоциативті ойлауы дамиды, осылайша сөздер мен сөз тіркестері есте сақталады. Осы технологияны сабақтарында белсенді қолданып жүрген мұғалімдер ағылшын тілін үйренуге деген ынтасы артқанын және балалардың сыныптағы эмансипациясы туралы айтады. Бұл әдіс жаңа тақырыпты оқып үйрену кезінде де өзекті болып табылады, өйткені оқушының қандай лексика мен грамматикалық құрылыстарды білетіндігін және тағы не нәрсеге назар аудару керектігін көрсетеді және бұл әдіс тақырыптың соңында сәтті қолданылады, өйткені бұл мүмкіндік береді сіз оқушының өткен материалды қаншалықты меңгергенін түсінесіз. Әдетте, технологияның бұл түрі 5-тен 7 адамға дейінгі топтарда жүзеге асырылады.

«Миға шабуылға» қатысушылар барлық мүмкін шешімдерді ұсынады, олардың ішінен тек тәжірибеде қолдануға болатын идеялар таңдалады (орта есеппен, талқылау уақыты шектеулі - 1-ден 5 минутқа дейін). Кез-келген мәселені шешудің ықтимал саны тікелей таңдалған тақырыпқа байланысты.

«Миға шабуыл» түрлеріне тоқталған жөн, өйткені бұл технологияны қолдану әдісі оның түріне байланысты болады:

1. Топтық ми жазу әдісі. Бұл әдіс идеяларды жазбаша талқылауды ұнататын студенттер тобында жиі қолданылады. Студенттер өз ойларын жазып, миға жазудың басқа қатысушыларына береді, әрбір келесі оқушы осы идеяны дамытады немесе жаңа идеяны алға тартуға негіз болады. Бұл әдіс жақсырақ үлкен топтарда қолданылады. Бұл түрдің артықшылығы - барлық идеялар қағазға жазылады және оларды кез-келген жаңа идеяларды ұсынуға пайдалануға болады.

2. Дөңгелек ми шабуылы шеңберде берілген жауаптардың ретін, «бір уақытта бір идея» қағидасын белгілейді. Бұл әдіс барлығына өз ойын білдіруге тең мүмкіндік береді, әр топ мүшесінің белсенді қатысуын қамтамасыз етеді, топтың ұстамды мүшелерін ынталандырады және басым қатысушылардың белсенділігін шектейді.

3. Топтық алмасу әдісін қолданғанда оқушылар шеңберге немесе үстелге отырып, өз ойларын жылдам қарқынмен ұсынады. Бұл әдіс студенттерге ерікті жауаптарға тән идеялар туралы ұзақ және ұзақ ойлануға мүмкіндік бермейді.

4. Миға шабуылдың еркін және жиі қолданылатын вариациялары ойын және рөлдік ойындар болып табылады. Ойынға шабуыл шабуыл жарыс ойыны түрінде жүзеге асырылады. Миға шабуылдың бұл түрінде сайысқа қарағанда көңілді атмосфера басым болады, ал мұғалім өз кезегінде ойында жеңілгендердің болмауына кепілдік береді. Рөлдерге негізделген ми шабуылына келетін болсақ, студент басқа тұлғаны анықтайды және мәселелерді әр түрлі көзқарас тұрғысынан шешеді деп болжанады. Бұл әдіс ауыспалы рөлдерді қамтиды.

Бұл әдіс бойынша студенттер ойды еркін айтуға қызығушылық танытады, өйткені ми шабуылында қате жауаптар болуы мүмкін емес: оқушылардың айтқандары, есте сақтағаны бәрі дұрыс болып саналады. Осы технологияны қолданған кезде шығармашылық және ассоциативті ойлау жақсы дамиды, соның арқасында сөздер мен сөз тіркестері есте сақталып, тілдік кедергі жойылады.

Мен «ми шабуылы» технологиясын қолдану кезеңдері туралы егжей-тегжейлі баяндағым келеді, өйткені бұл мұғалімдерге осы технологияны енгізудің ең қиын кезеңі болып табылады. Қадамдар келесідей болуы мүмкін:

«Миға шабуылдың» оң және теріс жақтары

Артықшылықтары:

- барлық студенттер тең позицияларға қатысады;
- проблеманы көрнекі түрде ұсыну мүмкіндігі, өйткені алға қойылған барлық идеялар үнемі жазылып отырады;
- танымдық қызығушылықты дамыту үшін жағдайлар жасалады. Әдіс бәсекелік атмосфераның болуын болжайды және дұрыс идеялар ұсыну үшін сізде жеткілікті деңгейдегі білім болу керек. Бұл студенттерді оқуға ынталандырады.

Кемшіліктері:

- сыныпты топтарға бөлу кезінде лидерлердің үстемдігі болуы мүмкін, ал қалғандары процеске қосылмайды;
- сол типтегі идеяларды «бекіту» мүмкін.

Мұндай жағдайды болдырмау үшін мұғалім іздеу бағытын уақытында үйлестіріп отыруы қажет. Сонымен қатар, сыныпты бөлу кезінде оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескеріп, әр түрлі дайындық деңгейіндегі балаларды біріктіру ұсынылады.

«Миға шабуыл» әдісі студенттердің максималды санын белсенді іс-әрекетке тартуға мүмкіндік береді. Бұл әдісті қолдану сабақтың әр түрлі кезеңдерінде мүмкін: жаңа білімді енгізу, білімді игеру сапасын аралық бақылау, алған білімді бекіту (курстың нақты тақырыбы бойынша жалпылау сабағында).

«Миға шабуыл» танымдық белсенділікті ынталандыру, шағын және үлкен топтарда оқушылардың шығармашылық дағдыларын қалыптастыру үшін тиімді қолданылады. Сонымен қатар, өз көзқарасын білдіру, қарсыластарын тыңдау және рефлексивті дағдылар қалыптасады.

Оқу процесі оқушылардың барлық дерлік оқыту процесіне қатысатындай жүреді. Оқу материалын игеру барысындағы оқушылардың бірлескен іс-әрекеті дегеніміз - әркім өзінің жеке үлесін қосады, білім, идея, қызмет тәсілдері алмасады. Шындықты ұжымдық іздеу қызмет субъектілерінің интеллектуалды белсенділігін ынталандырады. Мұндай өзара іс-қимыл студенттерге жаңа білім алуға ғана емес, сонымен қатар олардың коммуникативті дағдыларын

дамытуға мүмкіндік береді: басқалардың пікірін тыңдау, әртүрлі көзқарастарды өлшеу және бағалау, пікірталастарға қатысу, бірлескен шешім, толеранттылық қабілеттерін дамыту және т.б.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Ануфриевтің экономистер мен менеджерлерді оқытудың интерактивті әдістері. [Электрондық ресурс] - қол жеткізу режимі: <http://library.MEФИ.ru/деректер/ғылыми-сессиялар/2003/6/127.html>.
2. Оқытудың Загвязинский: Қазіргі заманғы интерпретация: университеттерге арналған оқулық. 3-ші басылым, исп. - М.: Академия, 2006 - - 192б.
3. «Тыңдаудың негізгі қиындықтары және оларды жою жолдары» бөлімінде: Дж. «Мектептегі шет тілдері». - 2007 ж.

ӘОЖ 372.881.111.1

АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕР АРҚЫЛЫ АВТОНОМДЫ ОҚЫТУДЫ ДАМУ

Хауменова Арина Нурлановна

khaumenova.arina@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Шетел тілі: екі шетел тілі» білім беру бағдарламасының
4 курс студенті, Нұр-сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – А.М. Тулегенова

Кіріспе

Жоғары мектеп оқытушыларының алдында ақпаратпен жұмыс істеудің әдістері мен тәсілдерін меңгерген және «өзінің зияткерлік және шығармашылық әлеуетін қолдау және дамыту үшін ақпарат пен ақпараттық технологияларды ұтымды пайдалануға» қабілетті маман даярлау міндеті тұр.

Шет тілін оқытуға келетін болсақ, бұл міндет шет тілін оқытуға қатысты қалыптасудың маңыздылығын білдіреді, ал бұл міндет студенттердің ақпараттық құзіреттілігін және олардың шет тіліндегі коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру мен дамытудың маңыздылығын білдіреді. Бүгінгі таңда зерттеушілер шет тілін оқыту әдістемесінде осы екі құзіреттіліктің синтезі туралы айтады, бұл шет тіліндегі ақпараттық құзіреттіліктің пайда болуына әкеледі. Бұл құзыреттілік студенттің ақпараттық ортада жүруіне мүмкіндік беретін дағдыларды, білімдерді және іс-әрекеттерді игеруінен тұрады, ал құзыреттілікпен жұмыс істеу студенттің дәстүрлі БАҚ-та да, интернетте де шет тіліндегі ақпаратпен жұмыс істеу қабілетіне негізделген [1, 35 б].

Шет тіліндегі ақпараттық құзіреттілікті қалыптастыру шарттарының ішінде мыналарды бөлуге болады:

1. Шет тілді коммуникативтік құзыреттіліктің жоғары деңгейі (жалпыеуропалық есептеу жүйесі бойынша В2 деңгейінен төмен емес).

2. Дағдыларды жүйелі дамыту:

а) шет тілінде ақпарат пен ақпараттық ресурстардың әртүрлі түрлерінің болуы туралы білім;;

б) интернет желісіндегі шет тіліндегі ақпаратқа бағдарлану;

в) интернеттегі шет тіліндегі тиісті ақпаратты іздеу және іріктеу.

интернетте шет тілінде тиісті ақпаратты іздеу мүмкіндігі;

г) коммуникативтік жағдайға сәйкес ақпаратты шет тілінде жазбаша түрде бере білу;

д) шет тілінде әр түрлі жазу стильдерін меңгеру;